

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ไกรสร เลี้ยงสมบูรณ์. การระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมโดยอนุญาโตตุลาการ. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2537.
- จรณชัย ศัลยพงษ์. รูปแบบกฎหมายสภาวะแวดล้อมของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528.
- จำปี โสทธิพันธ์. หลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสาร จำกัด,
2538.
- ชนะ แฝงพิบูลย์ จำจังหวัดลำพูน. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2540.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. กฎหมายว่าด้วยสัญญา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จรัสสินทวงศ์,
2527.
- _____. กฎหมายสิ่งแวดล้อม : องค์การและการบังคับใช้กฎหมาย. 60 ปี สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา.
- दनัยยศ ศรลัมพ์. ค่าทดแทนในสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ดาร์ห์ สุดเดมีย์. บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการระงับข้อพิพาท : กรณีศึกษา
โครงการประนอมข้อพิพาทระดับหมู่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี. สารนิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2535.

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และสุธี ประศาสน์เศรษฐ์. ระบบเศรษฐกิจไทย 1851-1910.
กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
(อัดสำเนา).
- ณัฐวุฒิ วรรณวานิช. การกำหนดค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายเนื่องจากการทำ
ละเมิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ธานีรินทร์ ภัยวิเชียร. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงยุติธรรม จำกัด, 2521.
- ธำรงค์ศักดิ์ พงษ์ขุนทด. บทบาทของฝ่ายตุลาการในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527.
- บุญชนะ ยี่สารพัฒน์. ข้อขัดข้องในทางวิธีพิจารณาของผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- บุญเวทย์ ศรีพวงใจ. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2540.
- ประยูร กาญจนดุล. คำบรรยายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ปรีชา วุฒิวิชัย. ผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (ลำพูน). สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์
2540.
- พนัส ทศนียนนท์. การอภิปรายในหัวข้อเรื่องสิทธิการฟ้องในคดีสิ่งแวดล้อม. เอกสาร
สรุปผลการสัมมนาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการ
พัฒนาแบบยั่งยืน. หน้า 162-164. 9-10 กุมภาพันธ์ 2538 ณ ห้องกมลทิพย์
โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร.

พรชัย รัตมีแพทย์. หลักกฎหมายปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2538.

ไพฑูริย์ ชัมภรัตน์. การปฏิรูปองค์กรในกระบวนการยุติธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีกรมอัยการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ไพสิฐ พาณิชกุล. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2540.

มยุรี เติวียะ. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2540.

มัทยา จารุพันธ์ และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์. กฎหมายควบคุมสภาวะแวดล้อมสำหรับโรงงาน. มีนาคม 2522.

มานพ ถาวรวัฒน์กุล. ขุนนางอยุธยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

ร.แลงกาด์. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2526.

ฤทธิพงศ์ มีสวัสดิ์. อดสาหกรรมจังหวัดลำพูน. สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2540.

เศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2540.

สมศักดิ์ ธรรมพงษ์. ผู้จัดการบริษัท ซ้ำฟเนอร์ อีเอ็มซี จำกัด. สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2540.

สิทธิพร เกียรติศิริโรจน์. รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2540.

สุโขทัยธรรมิกราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2533.

สุทิวาทนฤพุมิ, หลวง. ประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท. หนังสืออนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงสุทิวาทนฤพุมิ 30 มกราคม 2529.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.

_____. แนวทางใหม่ในการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม. วารสารวิจัยสภาวะแวดล้อม 17 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2538) : 34.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, อมราวดี อังค์สุวรรณ, วิณา เรืองสกุล. รายงานผลการวิจัยเงินทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช เรื่อง ตุลาการหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, เสถียร รุจิระวณิช, วินัย สมบูรณ์, ธนพรรณ สุนทร. รายงานผลงานวิจัย เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนทดแทนความเสียหายต่อสุขภาพจากมลพิษ. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุภาพร เนตรเขียน. มาตรการทางกฎหมายในการรักษาคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง : ศึกษาเฉพาะกรณีน้ำเสียจากชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

เสถียร ลายลักษณ์. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 37. สิงหาคม 2477.

เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค 1-2). แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2505. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2505.

เสาวนีย์ อัครโรจน์. สัญญาอนุญาตตุลาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์มหาบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

หยุด แสงอุทัย. คำบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 4. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อภิวัฒน์ คุณารักษ์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2540.

อัมมาร์ สยามวาลา. พื้นฐานเศรษฐกิจไทย คำบรรยายวิชาพื้นฐานอารยธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516. (อัดสำเนา).

อุดม ศุกกิจ. ข้อพิพาทและการระงับข้อพิพาท (โดยการฟ้องร้อง-ไม่ฟ้องร้อง). ในเอกสาร การสัมมนาทางวิชาการเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมและการระงับข้อพิพาท (Environmental Law and Dispute Resolution). หน้า 41-49. 17 สิงหาคม 2538 ณ ห้องประชุม 2. ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ คลองเตย กรุงเทพมหานคร.

_____. นายกสมาคมทนายความเพื่อสิ่งแวดล้อม. สัมภาษณ์. 24 มกราคม 2540.

อุทัยวรรณ กาญจนกมล. สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2540.

ภาษาอังกฤษ

Amy, Douglas J. Environmental Dispute Resolution : The Promise and the Pitfalls. 1990.

Bacow, Lawrence S., Wheeler, Michael. Environmental Dispute Resolution. New York : Plenum Press, 1984.

Bingham, Gail. Resolving Environmental Disputes : A Decade of Experience.

Gressor, Julian, Koichiro Fujikura and Akio Morishima. Environmental Law in Japan. Massachusetts : The Massachusetts : Institute of Technology, 1981.

- Koesnadi Hardjasaemantri. Environmental Law and Administration in Indonesia. Tokyo : Institute of Development Economies, 1995.
- Nobuo Kumamoto The President of Hokkai Gakuen University. Interview, 24 October 1996.
- Plater, Zygmunt J.B., Abrarams, Robert H., Goldfarb William. Environmental Law and Policy : A Coursebook on Nature, Law and Society. St. Paul, Minn. : West Publishing Company, 1992.
- Singer, Linda R. Settling Dispute's : Conflict Resolution in Business, Families, and the Legal System. London : Westview Press, 1990.
- Stukenborg, Charlene. The Proper Role of Alternative Dispute Resolution (ADR) in Environmental Conflicts. Dayton Law Review. (Spring, 1994) : 1305-1339.
- Sunee Mallikamarl. Pollution Related Health Damage Compensation. Bangkok : The Japan Foundation, 1986.
- Tulbot, Allan. Settling Things : Six Cases Studies in Environmental Mediation. Washington D.C. : Conservation Foundation, 1983.

ภาคผนวก

ผนวก ก.

องค์ประกอบของโครงสร้างคณะกรรมการระดับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ณ นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์คณะ คุณสมบัติของ
องค์กรฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย อำนาจหน้าที่ของกรรมการ การได้มาและการดำรงตำแหน่ง
โดยได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เสียหาย ได้แก่ เอกชนที่ได้รับความเสียหายอันเป็นผลมา
จากมลพิษโรงงานอุตสาหกรรม

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ ผู้ประกอบกิจการโรงงาน
อุตสาหกรรม

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กลุ่มที่ 4 กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน รองผู้ว่าราชการ
จังหวัดลำพูน จ่าจังหวัดลำพูน ผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน
อุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน และนักวิชาการสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน

กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างคณะกรรมการระดับข้อพิพาท
สิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. องค์คณะ

ในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบคณะกรรมการ คำตอบที่ได้แบ่งออก
เป็น 2 ความเห็น คือ

1) เห็นว่าควรมี 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายผู้เสียหาย ฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย และฝ่ายผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย

2) เห็นว่าควรมี 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายผู้เสียหาย ฝ่ายผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย และฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะเห็นว่าควรให้ฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้ข้อมูล คำแนะนำ คำปรึกษา แก่กรรมการสามฝ่ายแรก

จากการสัมภาษณ์เพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการ ฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย กลุ่มเป้าหมายฝ่ายต่าง ๆ ได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้คือ

กลุ่มผู้เสียหาย เห็นว่า กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของคู่กรณี ไม่ควรมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย เพราะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีความเป็นกลาง มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง

กลุ่มผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย เห็นว่า ควรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นกรรมการ ฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย เพราะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน เห็นว่า กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรเป็นผู้ที่มีบารมี ซึ่งประชาชนในพื้นที่เคารพนับถือ มีลักษณะเป็นธรรมชาติ ไม่ใช่ผู้มีอิทธิพล และเป็นคนในพื้นที่ โดยให้คนในท้องถิ่นดำเนินการไกล่เกลี่ยกันเอง ไม่ควรมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามาเกี่ยวข้องโดยเห็นว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่มีความเป็นกลาง

กลุ่มนักวิชาการ เห็นว่า คุณสมบัติของกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยไม่ควรกำหนดเป็นตัวบุคคลโดยเฉพาะเจาะจง แต่ควรกำหนดเพียงคุณลักษณะของกรรมการที่จะเข้ามาเป็นกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย เพราะลักษณะของกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรมีลักษณะเป็นที่ยอมรับของคู่กรณีทุกฝ่าย มีความเชี่ยวชาญในปัญหาเรื่องที่พิพาทกัน และเป็นคนในพื้นที่รู้ปัญหาเรื่องนั้น ทั้งต้องเป็นบุคคลที่มาจากสถาบันหรือมีองค์กรรองรับ แต่ไม่ควรเป็นองค์กรภาครัฐ เพราะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่เป็นกลางและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง โดยเห็นว่าองค์กรภาครัฐควรเป็นเพียงหน่วยงานในการจัดตั้งดำเนินการ และอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งคณะกรรมการ ไม่ควรมีบทบาทในการเจรจาไกล่เกลี่ย แต่อาจเป็นผู้หาข้อเท็จจริงและข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์แก่คณะกรรมการในการเจรจาไกล่เกลี่ย

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เห็นว่า ควรให้ภาครัฐทำหน้าที่เป็นคนกลางโดยเฉพาะ ฝ่ายปกครอง เพราะภาครัฐมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายโดยตรง และเมื่อเกิดปัญหา การเรียกร้องก็จะมุ่งสู่ฝ่ายปกครอง ส่วนผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิควรเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูล ให้คำแนะนำและคำปรึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทางวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชนไม่ควรเข้ามา ยุ่งเกี่ยวเพราะไม่เป็นกลาง

สำหรับจำนวนกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยนั้น โดยสรุปส่วนใหญ่ทุกกลุ่ม เห็นว่าขึ้นอยู่กับลักษณะความรุนแรงของข้อพิพาทเป็นเรื่อง ๆ และควรให้ข้อพิพาทยุติลง ในระดับท้องถิ่น

2. อำนาจหน้าที่

การดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ มีการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยมีบุคคลอื่นเป็นผู้ทำการไกล่เกลี่ยประนอม ข้อพิพาทเพื่อให้คู่กรณีได้มีโอกาสทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถตัดสินใจกันเองตาม ข้อเสนอที่แต่ละฝ่ายจะได้เสนอให้แกกัน ซึ่งตามวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายดังกล่าว กลุ่มเป้าหมายได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวไว้ ดังนี้คือ

กลุ่มผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย เห็นว่า กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรมี หน้าที่ในการฟังความคิดเห็นจากคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ให้ความรู้และทำการพิสูจน์ข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงมากที่สุด และทำการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อยุติในลักษณะที่ใช้ เทคนิคของการประนีประนอม

กลุ่มนักวิชาการ เห็นว่า อำนาจหน้าที่ของกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ควรมีหน้าที่ในการประสานงาน เสนอข้อพิพาทเข้าสู่คณะกรรมการ และทำการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทโดยไม่มีอำนาจทำข้อตกลงใด ๆ

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เห็นว่า คณะกรรมการควรทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตกลงเจรจาหาข้อยุติ ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เกิดข้อยุติ สืบหาข้อมูล

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน เห็นว่า ควรทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพราะโดยลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนย่อมมีสัญชาตญาณในการประนอมข้อพิพาท

3. การได้มาและการดำรงตำแหน่ง

ตามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีนี้ไว้ ดังนี้คือ

กลุ่มผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย เห็นว่า กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ใกล้เคียงควรได้มาจากการแต่งตั้งโดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง เพราะผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งการทั้งจังหวัดและควรมีลักษณะเฉพาะกิจ คือ ไม่ถาวร ยึดหยุ่นได้ตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี ๆ

กลุ่มนักวิชาการ เห็นว่า กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ใกล้เคียงควรได้มาจากการให้คู่กรณีคัดเลือกจากรายชื่อที่มีการขึ้นทะเบียนผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ใกล้เคียง โดยให้แต่ละฝ่ายเสนอชื่อฝ่ายละเท่ากัน และขึ้นอยู่กับความไว้วางใจของคู่กรณี กรรมการควรมีลักษณะเฉพาะกิจ คือ เมื่อปฏิบัติหน้าที่แล้วเสร็จ คณะกรรมการก็สลายไป

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในกลุ่มนี้มีความเห็นแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า กรรมการควรได้มาจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้แต่งตั้ง และไม่ควรให้คู่กรณีเลือก เพราะแต่ละฝ่ายจะลำเอียงเอาคนของตนเข้ามาเป็นผู้ใกล้เคียง ทำให้ไม่มีความเป็นกลาง และควรมีลักษณะเฉพาะกิจ

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า กรรมการควรมีชุดเดียวทำหน้าที่ทุกอย่างที่เกี่ยวกับข้อพิพาททุกประเภท และควรเสร็จสิ้นในระดับท้องถิ่น คณะกรรมการควรมีลักษณะถาวร

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน เห็นว่า กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ใกล้เคียงควรให้คู่กรณีเป็นผู้เลือกจากรายชื่อคนกลางที่มีอยู่ในท้องถิ่น

4. กระบวนการระงับข้อพิพาท

ขั้นตอนการดำเนินงานตามความเห็นของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีความเห็นดังนี้

กลุ่มผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย เห็นว่า ขั้นตอนการดำเนินงานควรมีลักษณะรวบรัด ไม่ควรมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน โดยให้ผู้เสียหายและผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย

ร่วมเจรจาพร้อม ๆ กันทั้งสองฝ่าย โดยพิจารณาจากสถานการณ์แต่ละกรณี ๆ ว่าถ้ากรณีใดสามารถเจรจาด้วยกันทั้งสามฝ่ายได้ก็ให้เจรจากันทั้งสามฝ่าย

แต่กรณีใดที่ไม่สามารถเจรจาไกล่เกลี่ยร่วมกันได้ ให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายเจรจาผ่านผู้ไกล่เกลี่ย

กลุ่มนักวิชาการ เห็นว่า ขั้นตอนการดำเนินการไม่ควรมีลักษณะยุ่งยากซับซ้อนเหมือนกระบวนการวิธีพิจารณาในศาล ควรให้ข้อพิพาทยุติลงในระดับท้องถิ่น กล่าวคือ ข้อพิพาทเกิดขึ้นในท้องถิ่นใดให้ยุติลงในท้องถิ่นนั้น

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกรับเรื่องราวร้องทุกข์ของหน่วยงานภาครัฐที่ได้ดำเนินการมีขั้นตอนและกระบวนการดังนี้ คือ

เมื่อมีการร้องเรียนมายังหน่วยงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของจังหวัด ทางจังหวัดจะมีคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร โดยจะติดตามหาข้อเท็จจริงและไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ยุติลง โดยการใช้มาตรการทางการบริหาร ซึ่งจะไม่มีการทำบันทึกข้อตกลง แต่จะเป็นการเจรจาความระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้เสียหาย และผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย โดยร่วมกันทำความตกลง หากข้อพิพาทไม่อาจยุติลง ก็จะส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง และคณะกรรมการก็จะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานและติดตามผลต่อไป

ในส่วนของการเจรจาไกล่เกลี่ย ควรแยกคู่กรณีออกจากกันในระหว่างการสอบหาข้อเท็จจริงและความต้องการของแต่ละฝ่าย เพราะว่าปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจยังคงอยู่ในภาวะของความตึงเครียดและยังมีความรู้สึกรุนแรง

ผนวก ข.

คำฟ้องและคำพิพากษาคดีระหว่าง นางมยุรี เติวียะ โจทก์ กับ
สำนักงานประกันสังคม จำเลยที่ 1
บริษัทอิเล็กทรอนิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด จำเลยที่ 2
นายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ จำเลยที่ 3
และนายคัตสุฮิซา ชิโรซากิ จำเลยที่ 4

คำฟ้อง คดีหมายเลขดำที่ 6766/2537 ระหว่าง นางมยุรี เติวียะ โจทก์
สำนักงานประกันสังคม จำเลยที่ 1
บริษัท อิเล็กทรอนิกส์ (ไทยแลนด์)
จำกัด จำเลยที่ 2
นายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ จำเลยที่ 3
นายคัตสุฮิซา ชิโรซากิ จำเลยที่ 4

ข้อหาหรือฐานความผิด พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.
2535

ข้อ 1. จำเลยที่ 1 เป็นสำนักงานประกันสังคม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ
ประกันสังคม พ.ศ.2533 มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและดำเนินการให้เป็นไปเกี่ยวกับนโยบายและ
มาตรการในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัติ รวมทั้งการให้คำปรึกษา แนะนำ ออก
ความเห็นคณะกรรมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และวางระเบียบแบบแผนนโยบายและวิธีการปฏิบัติ
หน้าที่ราชการตามกฎหมาย หากนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ประกันตน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่พอใจ
คำสั่งของเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิในการยื่นขอ
อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน ที่สำนักงานจำเลยที่ 1 จัดตั้งขึ้นภายใน 30 วัน
นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้กระทำการแทนจำเลยที่ 1

สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน เป็นหน่วยงานสาขาหนึ่งของจำเลยที่ 1 โดย
จำเลยที่ 1 มีหน้าที่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนการปฏิบัติราชการ
แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการแทนจำเลยที่ 1 ประจำจังหวัดลำพูน ซึ่งสำนักงานประกันสังคม
จังหวัดลำพูนได้มีคำวินิจฉัยแจ้งผลการจ่ายเงินทดแทนตามที่โจทก์ได้ยื่นคำร้องขอรับ

เงินทดแทน ตามคำสั่ง ลงวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2536 (ที่ ลพ.36/177) ว่าไม่มีสิทธิได้รับเงิน โดยให้เหตุผลว่า อันตรายที่ได้รับมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานของโจทก์ โดยมีได้พิจารณาถึงความเห็นแพทย์ผู้ตรวจร่างกายโจทก์ ต่อมาโจทก์ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2537 คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนพิจารณาโดยไม่พิจารณาความเห็นแพทย์ผู้ตรวจร่างกายโจทก์เช่นเดียวกัน แล้วมีความเห็นว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามรายงานแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2537 ซึ่งโจทก์ได้รับไว้เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ.2537

การกระทำของจำเลยที่ 1 โจทก์เห็นว่า โจทก์ไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะโจทก์มีคำวินิจฉัยของแพทย์ ตามใบรับรองแพทย์ที่ให้พิจารณาด้วย จึงได้ยื่นฟ้องมาเป็นคดีนี้ภายในกำหนดเวลา 30 วัน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533

ข้อ 2. จำเลยที่ 2 เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ใช้ชื่อว่า “บริษัท อีเล็กโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องมือสื่อสาร เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ เป็นต้น จดทะเบียนบุคคลในประเทศไทย ต่อสำนักงานทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ และย้ายไปตั้งสำนักงานประกอบการบริษัทข้างต้น อยู่เลขที่ 65 หมู่ 4 ถนนเชียงใหม่ ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน (หรือนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน) บริษัทจำเลยที่ 2 มีจำนวนลูกจ้างทำงานเกินกว่า 20 คนขึ้นไป โดยมีนายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ และหรือนายคัตสุฮิซา ชิโรซากิ กรรมการบริษัทจำเลยที่ 2 คนใดคนหนึ่งลงลายมือชื่อประทับตราสำคัญบริษัท มีอำนาจกระทำการแทน จะเสนอหลักฐานหนังสือรับรองต่อศาลชั้นพิจารณา

ข้อ 3. โจทก์เป็นลูกจ้างเข้าทำงานกับบริษัทจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2532 เป็นพนักงานปิดฝุ่นแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ วงจรไฟฟ้า วิทยุและโทรทัศน์ โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน วันละ 12 บาท และต่อมาได้ถูกจำเลยที่ 2 เลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2537

ระหว่างการทำงานในโรงงานบริษัทจำเลยที่ 2 เมื่อประมาณเดือนเมษายน พ.ศ. 2536 โจทก์มีอาการปวดศีรษะบริเวณท้ายทอย จึงได้ไปพบแพทย์ทำการตรวจรักษาอยู่ประมาณ 2 เดือน อาการไม่ดีขึ้น แพทย์ผู้ทำการรักษาแนะนำให้ไปเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ทางสมองที่โรงพยาบาล โจทก์จึงได้ไปที่โรงพยาบาลแม็คคอร์มิคส์ ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน พ.ศ.2536 ภายหลังจากที่แพทย์ได้ทำการตรวจเจาะเลือดและให้การรักษาทางยาแล้ว พบว่า โจทก์ป่วยเนื่องจากมีสารเคมีสะสมอยู่ในสมองมาก ระบุในใบรับรองแพทย์ว่า โจทก์ป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมินา ปรากฏตามภาพถ่ายสำเนาใบรับรองแพทย์ ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2536 ท้ายฟ้องหมายเลข 1 และพยานหลักฐานทางแพทย์เพิ่มเติมจะเสนอศาลในชั้นพิจารณาต่อไป

หลังจากทราบผลการวินิจฉัยโรคจากแพทย์แล้ว โจทก์ได้แจ้งการวินิจฉัยของแพทย์ประจำโรงพยาบาลแม็คคอร์มิคส์ จังหวัดเชียงใหม่ ให้บริษัทจำเลยทราบ เป็นเหตุให้บริษัทจำเลยไม่พอใจ อ้างว่าไปหาแพทย์ที่ไม่ได้เป็นแพทย์ประจำบริษัท จำเลยที่ 2 จึงไม่ยอมจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ โจทก์จึงได้ยื่นเรื่องราวต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน เพื่อขอรับเงินทดแทน แต่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนพิจารณาว่า ไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทน เพราะอันตรายที่ได้รับไม่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ตามหนังสือชี้แจงผลการวินิจฉัยเงินทดแทน ลงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ.2537 โจทก์ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2537 ซึ่งคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนมีคำวินิจฉัยว่า โจทก์ไม่ได้รับอันตรายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ตามคำวินิจฉัยลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2537 แนบท้ายคำฟ้องเอกสารหมายเลข 2-4 โจทก์จึงได้ไปร้องขอความช่วยเหลือต่อสำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สมาทนายความ เพื่อพิจารณาฟ้องมาเป็นคดีนี้

ข้อ 4. บริษัทจำเลยที่ 2 ในฐานะเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์และสารเคมี ย่อมจะต้องทราบดีว่า บรรดาสารเคมีจากการประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้นจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยแก่ผู้ทำงานเกี่ยวข้อง ซึ่งจำเลยที่ 2 ถึง 4 จักต้องร่วมกันระมัดระวังป้องกันสารเคมีให้รั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งมลพิษนั้นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันหรือแทนกัน โดยอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ เป็นเหตุให้โจทก์ซึ่งต้องทำงานอยู่ในโรงงานบริษัทจำเลยที่ 2 นับแต่ระยะเวลาที่โจทก์เข้าทำงานอยู่ภายในโรงงานของบริษัทจำเลยที่ 2 นับแต่ระยะเวลาที่โจทก์เข้าทำงานอยู่ภายในโรงงานของบริษัทจำเลยที่ 2 ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ.2532 จนถึงวันที่โจทก์มีอาการเจ็บป่วย และแพทย์วินิจฉัยอาการป่วยของโจทก์ว่า เป็นโรคพิษสารอลูมินาสะสมในร่างกาย เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2536 เป็นเวลา 4 ปีเศษ ซึ่งจำเลยที่ 2 ถึง 4 ต้องมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุมสารอลูมินามีให้แพร่กระจายให้เกิดเป็นอันตรายแก่ผู้อื่น ฉะนั้น ตามข้อเท็จจริงย่อมพึงได้ว่าการเจ็บป่วยของโจทก์เกิดขึ้นจากการ

ทำงานให้จำเลยที่ 2 ซึ่งจำเลยที่ 2 ถึง 4 จะต้องร่วมกันรับผิดชอบโจทก์ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 หรือไม่ก็ตาม โจทก์เป็นผู้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เนื่องจากการที่ได้รับมลพิษที่รั่วไหล หรือแพร่กระจายของมลพิษอันเกิดจากการดำเนินการของบริษัทจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ทำให้ได้รับอันตรายแก่สุขภาพของโจทก์ ฉะนั้น โจทก์จึงมีสิทธิได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายและค่าทดแทน และค่ารักษาพยาบาลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 และประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการคุ้มครองแรงงาน แต่การที่จำเลยที่ 3 และที่ 4 ในฐานะตัวแทนบริษัทจำเลยที่ 2 ละเลยเสียต่อมลพิษที่รั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นกิจปกติธุระของบริษัทจำเลยที่ 2 ในการใช้สารเคมีที่ทำให้เกิดมลพิษ ทำให้โจทก์ต้องเจ็บป่วยเสื่อมสุขภาพอนามัย ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ฉะนั้น การที่จำเลยที่ 3 และที่ 4 เพิกเฉยเสียจึงเป็นการกระทำละเมิดสิทธิอันพึงจะได้รับตามกฎหมายของโจทก์ ซึ่งจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 3 และที่ 4 ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจกระทำแทนบริษัทจำเลยที่ 2 จะต้องมีส่วนรับผิดชอบตามกฎหมาย ทั้งในฐานะตัวแทนบริษัทจำเลยที่ 2 และในฐานะส่วนตัวด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

ข้อ 5. โจทก์ได้รับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลแม็คคอร์มิคส์ จังหวัดเชียงใหม่ ในการวินิจฉัยโรคตามสำเนาภาพถ่ายเอกซเรย์ทรวงอก หมายเลข 2 พร้อมทั้งการรักษาพยาบาลซึ่งทำให้อาการของโจทก์ดีขึ้นมากจนเกือบหายเป็นปกติ แต่จากการที่โจทก์เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลดังกล่าวนี้ เป็นเหตุให้จำเลยทั้งสามไม่พอใจและไม่ยอมจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ โจทก์จำเป็นต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง ซึ่งได้ออกค่าใช้จ่ายไปแล้ว 30,000 บาท ส่วนในเวลาต่อมาจำเลยที่ 2 ถึงที่ 3 จะขอชำระเงินให้ก็เป็นเพียงกล่าวแสดงออกมาเท่านั้น ห้ามเจตนาที่จะชำระไม่ หากจะชำระให้ก็ยอมทำได้เพราะโจทก์เป็นคนยากจน แต่จำเลยที่ 2 และที่ 3 กลับยืนยันให้โจทก์ไปทำการตรวจใหม่ที่มิใช่แพทย์คนเดิมของโจทก์ ซึ่งทำให้โจทก์เจ็บปวดทรมานมากยิ่งขึ้น เพราะต้องเจาะเลือดและไขสันหลังและยังมีกรรมวิธีของแพทย์อีกหลายอย่าง โจทก์เห็นไม่ชอบมาพากลจึงไม่ยอมให้กระทำการตรวจซ้ำ โจทก์เป็นคนยากไร้ มีรายได้ไม่พอเพียงแก่การที่จะนำเงินมาเสียค่ารักษาพยาบาลได้ ทำให้โรคของโจทก์ไม่หายขาด ยิ่งแต่กลับทำให้เกิดอาการเรื้อรังขึ้น โจทก์จึงต้องหยุดพักรักษาตัวต่อเนื่องมา เพราะอาการของโรคกำเริบ ทำให้ปวดศีรษะอย่างรุนแรง และเข้ารับการรักษาและรักษาพยาบาลต่อในโรงพยาบาลราชวิถี ซึ่งโจทก์จะกราบเรียนพยานหลักฐานต่อศาลในชั้นพิจารณาต่อไป โจทก์ได้แจ้งให้จำเลยที่ 3 และที่ 4 ทราบแล้วว่า โจทก์ยังไม่หายป่วย

ต้องไปพบแพทย์ จำเป็นต้องรักษาอย่างต่อเนื่อง แต่จำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 3 และที่ 4 ไม่พึงเหตุผล กลับหาว่าโจทก์หย่อนสมรรถภาพในการทำงาน มีคำสั่งให้โจทก์ออกจากงานเป็นการเลิกจ้างโจทก์โดยไม่เป็นธรรม ทำให้โจทก์ต้องขาดรายได้เพื่อหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ทั้ง ๆ ที่การที่โจทก์เจ็บป่วยต้องทนทุกข์ทรมานด้วยอาการทุกขเวทนาเพราะการปวดศีรษะด้วยอาการรุนแรงจนเกือบคลั่งในบางเวลา อาจทำให้กลายเป็นคนทุพพลภาพและเสียชีวิตในเวลาอันไม่สมควร จึงเป็นความเสียหาย รวมทั้งการต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดรายได้มาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว

การกระทำของจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายคุ้มครองแรงงานและการกระทำของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 เป็นการกระทำผิดพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และละเมิดต่อโจทก์ จำเลยจึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทน ค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ ดังนี้

5.1 โจทก์ได้เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลไปแล้ว 30,000 บาท (สามหมื่นบาทถ้วน) ก่อนการฟ้องคดีนี้ ซึ่งจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 มีหน้าที่ร่วมกันหรือแทนกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายแก่โจทก์ด้วย

5.2 เนื่องจากอาการป่วยเจ็บของโจทก์จะต้องดำเนินการรักษาพยาบาลต่อไปอีกจนกว่าจะหาย โจทก์ยังจะต้องเสียเงินค่าใช้จ่ายต่อไปอีก รวมทั้งยาและค่ารักษาพยาบาล โจทก์ขอคิดเป็นเงินค่ารักษาพยาบาลเป็นเงินเดือนละ 30,000 บาท (สามหมื่นบาทถ้วน) รวม 3 ปี เป็นเงิน 1,080,000 บาท (หนึ่งล้านแปดหมื่นบาทถ้วน)

5.3 จากการที่โจทก์ต้องเสื่อมเสียสุขภาพอนามัยอันเนื่องมาจากการดำเนินงานบริษัทของจำเลยทั้งสามร่วมกัน โจทก์ได้รับความเสียหายเพราะเป็นโรคร้ายแรงที่ทำให้โจทก์ต้องสูญเสียสมรรถภาพทางร่างกายและสมอง ไม่อาจรักษาให้หายได้ สุขภาพอนามัยของโจทก์ต้องเสื่อมเสียและตกอยู่ในสภาพเป็นโรคเรื้อรัง ต้องทนทุกข์ทรมานจนกว่าจะตาย โจทก์ขอเรียกค่าเสียหายและค่าทดแทนรวมเป็นเงิน 4,000,000 บาท (สี่ล้านบาทถ้วน)

5.4 จำเลยที่ 1 เลิกจ้างโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย เสียโอกาสในการทำงาน ทำให้ขาดประโยชน์รายได้ กล่าวคือ ขณะที่จำเลยที่ 1 เลิกจ้างโจทก์ โจทก์มีอายุ 30 ปี ซึ่งหากจำเลยไม่เลิกจ้างโจทก์ โจทก์สามารถทำงานรับจ้างได้ถึงอายุ 60 ปี การเลิกจ้างโจทก์ของจำเลยที่ 1 ทำให้โจทก์ขาดรายได้เป็นเวลา 30 ปี คิดเป็นเงินปีละ 34,944 บาท (สามหมื่น

สีพื้นแก้วร้อยสี่สิบสีบาท) รวมเป็นเงิน 1,048,320 บาท (หนึ่งล้านสี่หมื่นแปดพันสามร้อยสี่สิบ บาทถ้วน)

จึงรวมเป็นเงินที่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 จะต้องร่วมกันหรือแทนกันชดเชยและทดแทน และจ่ายค่าเสียหายแก่โจทก์ทั้งสิ้น 6,128,320 บาท (หกล้านหนึ่งแสนสองหมื่นแปดพันสามร้อยสี่สิบบาทถ้วน) พร้อมทั้งค่าดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องคดีเป็นต้นไป จนกว่าจำเลยทั้งสามร่วมกันหรือแทนกันชำระแก่โจทก์แล้วเสร็จ

คำขอท้ายคำฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้น ขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษาและบังคับจำเลย ตามคำขอต่อไปนี้

1. ขอศาลได้โปรดพิจารณาพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนที่สั่งว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินจากกองทุนเงินทดแทน เนื่องจากการเจ็บป่วยไม่ได้เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยพิพากษาให้คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนและสำนักงานประกันสังคมจำเลยที่ 1 มีคำสั่งให้จ่ายเงินแก่โจทก์ตามกฎหมาย

2. ให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ร่วมกันหรือแทนกันจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์เป็นเงินทั้งสิ้น 6,128,320 บาท (หกล้านหนึ่งแสนสองหมื่นแปดพันสามร้อยสี่สิบบาทถ้วน) พร้อมทั้งดอกเบี้ยให้อัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจำเลยทั้ง 3 จะชำระแก่โจทก์แล้วเสร็จ

คำพิพากษาศาลแรงงานกลาง คดีหมายเลขดำที่ 6766/2537 คดีหมายเลขแดงที่ 8729/2539 ซึ่งพิพากษาเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2539 ระหว่าง นางมยุรี เดวียะ โจทก์ กับสำนักงานประกันสังคม ที่ 1, บริษัท อีเล็กโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ที่ 2, นายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ ที่ 3, นายคัตสุฮิซา ชิโรซากิ ที่ 4 จำเลย เรื่องขอเพิกถอนคำวินิจฉัยคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน

คำพิพากษามีว่า

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เป็นสำนักงานประกันสังคม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 จำเลยที่ 2 เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องอุปกรณไฟฟ้า เครื่องมือสื่อสาร เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องมือวิทยาศาสตร์อื่น ๆ มีจำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 4 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทน เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2532 โจทก์เข้าทำงานเป็นลูกจ้างจำเลยที่ 2 ตำแหน่งพนักงานปิดฝุ่นแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ได้รับค่าจ้างรายวันวันละ 112 บาท ในระหว่างทำงานโจทก์มีอาการปวดศีรษะบริเวณท้ายทอย แพทย์ทำการตรวจรักษาแล้วเห็นว่าโจทก์ป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมินาสะสมในร่างกาย โจทก์ยื่นคำร้องต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนเพื่อขอรับเงินทดแทน แต่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนเห็นว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทน เพราะโจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน โจทก์ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่ได้รับอันตรายเนื่องจากการทำงาน จำเลยที่ 2 ในฐานะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์และสารเคมีจะต้องระมัดระวังป้องกันมิให้สารเคมีรั่วไหลหรือแพร่กระจาย แต่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอ ทำให้โจทก์ป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมินา การกระทำของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 เป็นการทำละเมิดต่อโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โจทก์ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เนื่องจากมลพิษที่รั่วไหลหรือแพร่กระจายทำให้เป็นอันตรายแก่สุขภาพของโจทก์ ต่อมาวันที่ 18 เมษายน 2537 จำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์โดยอ้างว่าหย่อนสมรรถภาพในการทำงาน อันเป็นการเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โจทก์เสียค่ารักษาพยาบาลไปแล้วเป็นเงิน 30,000 บาท โจทก์จะต้องรักษาตัวต่อไปอีกจนกว่าจะหาย จึงขอคิดค่ารักษาพยาบาลเดือนละ 30,000 บาท รวม 3 ปี เป็นเงิน 1,080,000 บาท โจทก์ต้องสูญเสียสมรรถภาพทางร่างกายและสมอง จึงเรียกค่าเสียหายเป็นเงิน 4,000,000 บาท การที่จำเลยที่ 2 เลิกจ้างทำให้โจทก์ขาดรายได้และเสียโอกาสในการทำงาน ขอคิดค่าเสียหายเป็นเงิน 1,408,320 บาท จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ต้องร่วมกันหรือแทนกันใช้ค่าเสียหายรวมทั้งสิ้น จำนวน 6,128,320 บาท ขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่ง

คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนและพิพาทฯ ให้คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนและจำเลยที่ 1 มีคำสั่งจ่ายเงินให้โจทก์ตามกฎหมาย ให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ร่วมกันหรือแทนกันจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนจำนวน 6,128,320 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับตั้งแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยที่ 1 ให้การว่า สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน ปฏิเสธการจ่ายเงินทดแทนเนื่องจากนายแพทย์สมพูล กฤตลักษณ์ รองประธานกรรมการที่ปรึกษาเงินทดแทน ได้ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างเลือด ปัสสาวะและเส้นผมของโจทก์แล้ว ปรากฏว่ามีปริมาณสารอลูมิเนียมอยู่ในเกณฑ์ปกติ แพทย์หญิงชิตสุมางค์ ดัชนีกุล แพทย์ประจำโรงพยาบาลแม่คคอมิกส์ ซึ่งออกไปรับรองแพทย์ว่าโจทก์ป่วยจากสารพิษอลูมิน่านั้น ไม่ได้ตรวจเลือดหรือตัดชิ้นเนื้อเพื่อหาปริมาณสารอลูมิน่า แต่ให้ความเห็นตามคำบอกเล่าของโจทก์ จากรายงานผลการสัมมนาเรื่อง “สาเหตุการเสียหาย การเจ็บป่วยของคนงานและแนวทางมาตรการป้องกันโรคภัยจากการทำงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน” สรุปได้ว่าโจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเป็นโรคปอดจากอลูมิเนียม สารอลูมิเนียมจะเป็นพิษต่อสมองได้เฉพาะผู้ที่ป่วยเป็นไตวายเรื้อรังเท่านั้น แต่โจทก์ไม่เคยเป็นโรคไตวายเรื้อรัง สภาพการทำงานของโจทก์ไม่ได้สัมผัสกับผงอลูมิน่าโดยตรง แต่ได้แปรสภาพเป็นแผ่นยางแล้วและไม่มีการใช้ความร้อนจึงไม่ก่อให้เกิดไอควันหรืออนุภาคขนาดเล็ก ประกอบกับนายแพทย์สมพูล กฤตลักษณ์ ได้ตรวจโจทก์แล้วพบว่าปริมาณอลูมิเนียมอยู่ในเกณฑ์ปกติ คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนจึงวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่ได้รับอันตรายเนื่องจากการทำงาน ไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน อย่างไรก็ตาม โจทก์ไม่มีสิทธิได้ค่าทดแทนเกินกว่าเดือนละ 6,000 บาท เป็นเวลา 1 ปี ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการกำหนดจ่ายทดแทน ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 ข้อ 4 ขอให้ยกฟ้อง

จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ให้การและเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์เพราะโจทก์หย่อนสมรรถภาพในการทำงานและหยุดงานโดยไม่มีเหตุอันควรเป็นการเลิกจ้างที่เป็นธรรม โจทก์ไม่ได้ป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมิน่าสะสมในร่างกาย จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ไม่ได้จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้สารเคมีรั่วไหลหรือแพร่กระจายจนเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับอันตราย จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนตามฟ้อง โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ให้รับผิดชอบจ่ายค่ารักษาพยาบาลและค่าทดแทน เพราะจำเลยที่ 2 ได้ส่งเงินสมทบกองทุนเงินทดแทนตามกฎหมายแล้ว โจทก์มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลและค่าทดแทนจากสำนักงานกองทุนเงินทดแทนเท่านั้น โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ให้รับผิดชอบในมูลละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา

คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 จำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 4 กระทำการแทนจำเลยที่ 2 จึงไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ขอให้ยกฟ้อง

คดีมีประเด็นข้อพิพาทว่า

ข้อ 1. โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 หรือไม่

ข้อ 2. มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนตามฟ้องหรือไม่

ข้อ 3. จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายพยาบาลและค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์หรือไม่ เพียงใด

พิเคราะห์คำฟ้อง คำร้องแก้ไขคำฟ้อง คำให้การ คำร้องเพิ่มเติม คำให้การและพยานหลักฐานทั้งสองฝ่ายโดยตลอดแล้ว ข้อเท็จจริงยุติได้ในเบื้องต้นว่า จำเลยที่ 2 ประกอบกิจการผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกใช้สำหรับอิเล็กทรอนิกส์ (Alumina Ceramic Substrate) ตามเอกสารหมายเลข ล.58 โจทก์เข้าทำงานเป็นลูกจ้างจำเลยที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 19 ตุลาคม 2532 ทำงานในแผนกปั้นซึ่ง (Punching) ทำหน้าที่ปัดแผ่นวงจรรีเลย์อิเล็กทรอนิกส์ (กรีนซีท) ซึ่งมีลักษณะคล้ายแผ่นยางตามวัตถุพยาน วล.1 มีเวลาทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน ระหว่างวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่ 8.00-17.00 นาฬิกา เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน 2538 โจทก์ประสบอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์พลิกคว่ำ แพทย์ได้ให้การรักษาตามสำเนาใบรับรองแพทย์ เอกสารหมายเลข ล.1 และ ล.27 ถึง วันที่ 16 เมษายน 2536 โจทก์เริ่มมีอาการปวดศีรษะ ซาตามมือเท้า เข้ารับการรักษาที่คลินิกหมอวันชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แต่ไม่หาย แพทย์แนะนำให้โจทก์เอ็กซเรย์สมองด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โจทก์จึงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลแม่คอร์ดมิคส์ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2536 จนถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2537 แพทย์ผู้ตรวจโจทก์ได้ออกใบรับรองแพทย์ไว้ตามเอกสารหมายเลข ล.1 (แฟ้มสีเขียว) แผ่นที่ 1 ถึง 5 ล.18 ถึง 22 โจทก์ยื่นคำขอรับเงินทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคม จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2536 ตามเอกสารหมายเลข ล.49 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2536 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนได้นำโจทก์ไปพบกับนายแพทย์สมพูล กฤตลักษณ์ มีการเก็บตัวอย่างเลือด ปัสสาวะและเส้นผมของโจทก์ไปตรวจ ผลการตรวจปรากฏตามเอกสารหมายเลข ล.34 ต่อมาวันที่ 17 มกราคม 2537 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนปฏิเสธการจ่ายเงินทดแทน โดยให้เหตุผลว่าโจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานตามเอกสารหมายเลข ล.50 โจทก์อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนตามเอกสารหมายเลข ล.41 คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนมีคำสั่งยกอุทธรณ์ของโจทก์ตามเอกสารหมายเลข ล.45 แพทย์หญิงอรพรรณ เมธาติลกกุล ทำการตรวจรักษาโจทก์และออกใบรับรองแพทย์ เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2537

ระบุว่าโจทก์เป็นโรคพิษโลหะหนัก พิษอลูมินาเนื่องจากการทำงานและพิษสารทำลายจากการทำงานเสริมฤทธิ์กัน รวมทั้งเป็นโรคปอดอักเสบนิวโมโตนิโคซิส จากการทำงานและมีคลื่นหัวใจผิดปกติตามเอกสารหมาย จ.2

คดีมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยในประเด็นข้อแรกว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 หรือไม่ โจทก์ฟ้องว่าโจทก์ทำงานเป็นลูกจ้างจำเลยที่ 2 มีจำเลยที่ 3 และที่ 4 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทน จำเลยที่ 2 ประกอบการอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์และสารเคมี ทราบดีว่าสารเคมีจากการประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยแก่ผู้ทำงานเกี่ยวของ จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอทำให้สารเคมีรั่วไหลและแพร่กระจายเป็นเหตุให้โจทก์ซึ่งทำหน้าที่ปิดฝุ่นแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ได้รับอันตรายแก่สุขภาพและป่วยเป็นโรคพิษอลูมินาสะสมในร่างกาย ฟ้องโจทก์จึงเป็นการกล่าวอ้างว่า จำเลยซึ่งเป็นนายจ้างทำละเมิดต่อโจทก์ซึ่งเป็นลูกจ้างเกี่ยวเนื่องกับการทำงานตามสัญญาจ้าง อันเป็นการโต้แย้งสิทธิโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 เป็นคดีนี้ได้

คดีมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยในประเด็นข้อ 2 ว่า มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนตามฟ้องหรือไม่ ในข้อนี้โจทก์มีตัวโจทก์ แพทย์หญิง ชิดสุมางค์ ดัชณีกุล แพทย์หญิงอรพรรณ เมฆาติลกุล ซึ่งเป็นแพทย์ผู้ตรวจรักษาโจทก์ นายเกียรติศักดิ์ อนุชัย และนางเมตตา ตะนาถา เพื่อนร่วมงานกับนายประพันธ์ เดวิยะ สามี โจทก์มาเบิกความเป็นพยาน มีใจความโดยสรุปว่า ในระหว่างทำงานกับจำเลยที่ 2 โจทก์มีอาการปวดศีรษะ ปวดข้อกระดูกและชาตามแขนขา จึงไปพบแพทย์ แพทย์ได้ทำการรักษาเรื่อยมาโดยแพทย์หญิงชิดสุมางค์ และแพทย์หญิงอรพรรณ เห็นว่าโจทก์ป่วยเนื่องจากสารอลูมินา จากการทำงาน ซึ่งนายเกียรติศักดิ์และนางเมตตา เพื่อนร่วมงานของโจทก์ก็มีอาการทำนองเดียวกันกับโจทก์ ส่วนจำเลยมีนายแพทย์สมพูล กฤษดลักษ์ณ์ อดีตรองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานิติเวชและผู้อำนวยการศูนย์พิษวิทยา โรงพยาบาลศิริราช นายแพทย์สนทยา พริงลำภู แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ของแพทยสภา รองศาสตราจารย์ดีออกเตอร์ กาญจนะ แก้วกำเนิด อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนายโสภณ พงษ์โสภณ นักวิชาการแรงงาน 7 ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานลาดกระบังมาเบิกความเป็นพยาน โดยนายแพทย์สมพูล เบิกความยืนยันว่าได้เก็บตัวอย่างเลือด ปัสสาวะและเส้นผมของโจทก์ไปตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลปรากฏว่าโจทก์มีสารอลูมินาในเลือด ปัสสาวะและเส้นผมอยู่ในเกณฑ์ปกติ นายแพทย์สนทยา เบิกความประกอบเอกสารทางวิชาการของต่างประเทศว่า โจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเนื่องจากสารอลูมินาจากการทำงาน ส่วนนายโสภณ เบิกความว่าได้เข้า

ไปเก็บตัวอย่างฝุ่นในสถานที่ทำงานของโจทก์และนำมาตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลปรากฏว่ามีปริมาณฝุ่นต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้ เห็นว่า จำเลยที่ 2 ใช้สารอลูมินาเป็นส่วนประกอบในการทำแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสารอลูมินานี้ได้รับความจากรองศาสตราจารย์ด็อกเตอร์กาญจนะ และนายโสภณ ว่าสกัดมาจากแร่บ็อกไซต์ มีชื่อในทางเคมีว่า Al_2O_3 มีลักษณะเป็นผงคล้ายดินมีสภาพเป็นกลาง ไม่ทำปฏิกิริยากับสารอื่น ไม่ละลายในน้ำหรือในสารละลายเจือจาง หากอยู่ในร่างกายจะไม่มีผลต่อร่างกาย รองศาสตราจารย์ด็อกเตอร์กาญจนะ นายแพทย์สนธิยา และแพทย์หญิงอรพรรณ เบิกความตรงกันว่า สารอลูมินาจะไม่ดูดซึมเข้าสู่ร่างกายด้วยการสัมผัส ดังนั้น สารอลูมินาจึงอาจเข้าสู่ร่างกายด้วยการหายใจและการกิน สำหรับการหายใจนั้น สภาพการทำงานของโจทก์ไม่ได้สัมผัสผงอลูมินาโดยตรง ชี้นงานที่โจทก์ทำหน้าที่บัดฝุ่นเป็นอลูมินาที่ได้แปรสภาพเป็นแผ่นคล้ายยางเรียกว่า แผ่นกรีนชิตแล้ว หลังจากขึ้นรูปด้วยการตัดเจาะด้วยเครื่อง จะมีเศษผงติดอยู่ ซึ่งฝุ่นผงดังกล่าวจะมีสภาพเป็นฝุ่นผงขนาดใหญ่ ได้รับความจากนายโสภณ อีกว่าฝุ่นผงที่จะเข้าสู่จมูกได้จะต้องมีขนาดเล็กกว่า 20 ไมคอน และจะเข้าสู่ส่วนลึกของร่างกายได้จะต้องมีขนาดเล็กกว่า 10 ไมคอน จะเข้าสู่ปอดได้จะต้องมีขนาดเล็กกว่า 5 ไมคอน และจะดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดได้ จะต้องมีขนาดเล็กกว่า 1 ไมคอน ในขั้นตอนการทำงานของโจทก์ในแผนกพื้นที่ไม่มีการใช้ความร้อนจนถึงขนาดที่จะทำให้เกิดไอโลหะที่มีอนุภาคขนาดเล็กและเข้าสู่ร่างกายได้ แม้โจทก์จะทำหน้าที่บัดฝุ่นแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ มีโอกาสสัมผัสกับฝุ่นก็ตาม แต่ฝุ่นผงดังกล่าวมีขนาดใหญ่จึงมีโอกาสดูดซึมเข้าสู่ปอดและซึมเข้าสู่กระแสเลือดได้น้อยมาก ประกอบกับผลการจัดเก็บตัวอย่างอากาศในสถานที่ทำงานของโจทก์ ซึ่งนายโสภณและเจ้าหน้าที่ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานได้เข้าไปจัดเก็บตัวอย่างเมื่อปลายปี 2536 และปี 2537 ตามเอกสารหมายเลข ล.55, ล.56 ปรากฏว่ามีปริมาณฝุ่นรวม (TOTAL DUST) และปริมาณฝุ่นที่มีขนาดเล็กกว่า 5 ไมคอน (RESPIRABLE DUST) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอีกทั้งจากรายงานการตรวจร่างกายของโจทก์ตามเอกสารหมายเลข ล.15 ปรากฏว่าแพทย์ได้ตรวจร่างกายโจทก์เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2532 วันที่ 21 ธันวาคม 2533 วันที่ 16 ธันวาคม 2534 และวันที่ 21 พฤศจิกายน 2535 โจทก์มีปอดปกติ ดังนั้น โจทก์จึงไม่น่าจะได้รับสารอลูมินาเข้าสู่ร่างกายทางการหายใจจนเป็นเหตุให้เจ็บป่วย ส่วนการที่สารอลูมินาเข้าสู่ร่างกายด้วยการปนเปื้อนไปกับอาหารที่กินเข้าไปนั้น ได้รับความจากรองศาสตราจารย์ด็อกเตอร์กาญจนะ นายแพทย์สนธิยา และเอกสารทางวิชาการชื่อ ALUMINUM AND HEALTH A CRITICAL REVIEW โดยศาสตราจารย์ HILLEL I. Gitelman เอกสารหมายเลข ล.35 และ NEUROTOXICITY OF ALUMINUM โดยนาย Henry M. Winiewski กับคณะ ตามเอกสารหมายเลข ล.36 ว่า สารอลูมินาเมื่อเข้าสู่ร่างกายด้วยการกิน ร่างกายจะสามารถขับสารดังกล่าวออกไปได้ โดยสารอลูมินาสามารถดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดได้ในปริมาณที่น้อยมาก ยกเว้นแต่ในรายผู้ป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรังเท่านั้น ที่สารอลูมินาอาจสะสมและมีผล

ต่อสมองของผู้ป่วยได้ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ไม่ปรากฏว่าโจทก์ป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรังแต่อย่างใด แม้โจทก์จะได้รับสารอลูมินาเข้าสู่ร่างกายปนเปื้อนไปกับอาหารก็ไม่น่าจะเข้าไปสะสมในร่างกาย และมีผลต่อสมองได้ อีกทั้งผลการตรวจตัวอย่างเลือด บัสสาวะและเส้นผมของโจทก์ โดย นายแพทย์สมพูล ก็ระบุยืนยันว่าโจทก์มีสารอลูมินาอยู่ในเลือด บัสสาวะและเส้นผมอยู่ในเกณฑ์ ปกติ ดังนั้น การที่โจทก์เจ็บป่วยโดยมีอาการเวียนศีรษะ อ่อนเพลีย ปวดข้อกระดูกและชาตาม แขนขานั้น ไม่น่าจะเกิดจากสารอลูมินาจากการทำงาน ส่วนที่แพทย์หญิงชิตสุภาวงศ์ แพทย์ ผู้ทำการตรวจรักษาโจทก์ เห็นว่าโจทก์น่าจะเจ็บป่วยเนื่องจากสารอลูมินาจากการทำงานนั้น แพทย์หญิงชิตสุภาวงศ์ เบิกความว่าได้ให้ความเห็นโดยใช้วิธีการตรวจรักษา ชักประวัติการทำงาน ของโจทก์และศึกษาเปรียบเทียบจากเอกสารทางวิชาการของต่างประเทศเท่านั้น ไม่ได้ ตรวจทางห้องปฏิบัติการแต่อย่างใด อีกทั้งตามใบรับรองแพทย์เอกสารหมายเลข ล.21 และ ล.23 แพทย์หญิงชิตสุภาวงศ์ ระบุโรคว่าสงสัยพิษสะสมของสารอลูมินารวมทั้งอาจจะเป็นโรคจากสาร โลหะหนักสะสมในร่างกาย อันเป็นความเห็นในทางสงสัยว่าอาจจะเป็นอย่างนั้น หาได้ยืนยัน แน่ชัดว่าโจทก์เจ็บป่วยเนื่องจากสารอลูมินาจากการทำงานแต่อย่างใดไม่ ส่วนที่แพทย์หญิง อรพรรณ ทำการตรวจโจทก์แล้วเห็นว่า โจทก์มีคลื่นหัวใจและปอดผิดปกติ ตามเอกสารหมายเลข จ.8 แผ่นที่ 14, 15 และ จ.9 นั้น เมื่อนายแพทย์สนธยา พยานจำเลยซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน อาชีวเวชศาสตร์ได้ดูเอกสารดังกล่าวแล้ว เบิกความว่าคลื่นหัวใจที่ผิดปกติไม่อาจยืนยันได้ว่า ผู้ป่วยได้รับสารอลูมินาเข้าไปในร่างกายหรือไม่ และผลการตรวจปอดของโจทก์ดังกล่าวอยู่ใน เกณฑ์ปกติ นอกจากคำเบิกความของแพทย์หญิงอรพรรณ แล้ว โจทก์ไม่ได้นำพยานอื่นมาสืบ ให้เห็นว่าปอดของโจทก์มีอาการผิดปกติดังที่แพทย์หญิงอรพรรณอ้างแต่อย่างใด ในขณะที่ ผลการตรวจร่างกายของโจทก์ตามเอกสารหมายเลข ล.15 ตั้งแต่ปี 2532 ถึง 2535 โจทก์มีปอดที่ ปกติมาโดยตลอด และที่แพทย์หญิงอรพรรณ เบิกความว่าได้เก็บตัวอย่างเลือดและบัสสาวะของ โจทก์ไปตรวจทางห้องปฏิบัติ แล้วพบว่าโจทก์มีสารอลูมินาอยู่ในร่างกายเป็นปริมาณสูงนั้น ได้ความจากโจทก์ว่า โจทก์เข้าไปยังสถานที่ทำงานครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนตุลาคม 2536 ต่อมา วันที่ 23 พฤศจิกายน 2536 นายแพทย์สมพูล เก็บตัวอย่างเลือด บัสสาวะ และเส้นผมของ โจทก์ไปตรวจ ปรากฏว่ามีปริมาณสารอลูมินาอยู่ในเลือด 15.9 ไมโครกรัมเปอร์เซ็นต์ บัสสาวะ 24.6 ไมโครกรัมเปอร์เซ็นต์ แพทย์หญิงอรพรรณ เก็บตัวอย่างเลือดและบัสสาวะของโจทก์ไป ตรวจทางห้องปฏิบัติการในเดือนมีนาคม 2537 กลับปรากฏว่ามีปริมาณสารอลูมินาในเลือดสูง ถึง 560 ไมโครกรัมเปอร์เซ็นต์ ในบัสสาวะสูงถึง 113 ไมโครกรัมเปอร์เซ็นต์ ทั้งที่หลังจาก นายแพทย์สมพูล เก็บตัวอย่างจากร่างกายโจทก์ไปแล้ว โจทก์ไม่ได้สัมผัสสารอลูมินาจากการ ทำงานแต่อย่างใด การที่โจทก์มีปริมาณสารอลูมินาเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณสูงหลังจากที่ไม่ได้สัมผัส กับสารเช่นนี้ จึงไม่สอดคล้องด้วยเหตุผล อีกทั้งได้ความจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ต็อกเตอร์ยูวดี เชี่ยววัฒนา พยานศาลและนายแพทย์สนธยา ว่าสารอลูมินานี้มีอยู่ทั่วไปในภาวะแวดล้อม หาก

เก็บตัวอย่างไม่ตีอาจมีการปนเปื้อนสารอลูมินาอยู่ในร่างกายสูงจนผิดไปจากปกติมากเช่นนี้ จึงอาจเกิดจากการปนเปื้อนของสารอลูมินาที่มีอยู่ในภาวะแวดล้อมในขณะที่จัดเก็บก็ได้ ลำพัง ผลการตรวจหาสารอลูมินาในร่างกายของโจทก์ที่มีปริมาณสูงจนผิดปกติเพียงอย่างเดียวไม่อาจ ยืนยันเด็ดขาดได้ว่าอาการป่วยของโจทก์เกิดจากสารอลูมินาจากการทำงาน พยานบุคคลที่ จำเลยนำสืบ อันได้แก่ นายแพทย์สนธยา นายแพทย์สมพูล รองศาสตราจารย์ด็อกเตอร์ กาญจนะ และนายโสภณ ล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญ เมื่อรับฟังประกอบกับเอกสาร ทางวิชาการของต่างประเทศเกี่ยวกับสารอลูมินา ตามเอกสารหมายเลข 35, 36 แล้ว เห็นว่า มีน้ำหนักดีกว่าพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์เจ็บป่วยโดยมีการปวด ศีรษะ อ่อนเพลีย ปวดตามข้อ ซาตามแขนและมือจริง แต่การเจ็บป่วยดังกล่าวไม่ได้เกิดจาก สารอลูมินาจากการทำงาน ดังนั้น การที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน และ คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเนื่องจากสารอลูมินาจากการทำงานจึงชอบแล้ว ไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว

คดีมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยในประเทศข้อ 3 เป็นข้อสุดท้ายว่า โจทก์มีสิทธิได้รับ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนตามฟ้องหรือไม่ เพียงใด โจทก์ฟ้องอ้างว่า จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้สารพิษรั่วไหลหรือแพร่กระจายจนเป็นเหตุ ให้โจทก์ซึ่งทำงานกับจำเลยที่ 2 ได้รับอันตรายจากสารพิษดังกล่าว เมื่อข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่า การเจ็บป่วยของโจทก์เกิดจากสารอลูมินาจากการทำงาน จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ทำละเมิดต่อโจทก์ตามฟ้อง โจทก์ไม่มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหาย หรือค่าสินไหม ทดแทนจากเหตุละเมิดดังกล่าว ส่วนที่โจทก์อ้างว่าจำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์โดยไม่เป็นธรรม และเรียกค่าเสียหายจากการที่โจทก์ขาดรายได้และเสียโอกาสในการทำงานเป็นค่าเสียหายจาก การเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรมนั้น เห็นว่า ตามหนังสือเลิกจ้างเอกสารหมายเลข 13 จำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์เนื่องจากหย่อนสมรรถภาพในการทำงานและไม่เข้าทำงานตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2536 โดยไม่มีเหตุอันสมควร ข้อเท็จจริงได้ความจากโจทก์และสำเนาบันทึกการลงเวลาเข้า ทำงานของโจทก์ เอกสารหมายเลข 14 ว่าโจทก์เริ่มป่วยและหยุดงานตั้งแต่วันที่มิถุนายน 2536 เป็นต้นมา โดยโจทก์เข้าทำงานครั้งสุดท้ายในเดือนตุลาคม 2536 หลังจากนั้นไม่ได้กลับเข้าไป ทำงานอีก จำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2537 จึงเป็นการเลิกจ้าง หลังจากที่โจทก์ไม่ได้เข้าไปทำงานให้แก่จำเลยเป็นเวลาเกินกว่า 6 เดือน แม้การหยุดงานจะเกิดจาก การเจ็บป่วยอันมิใช่ความผิดของโจทก์ก็ตาม แต่การที่จะพิจารณาว่าจำเลยเลิกจ้างโจทก์ โดยไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ.2522 มาตรา 49 หรือไม่นั้น จำต้องพิจารณาจากสาเหตุของการเลิกจ้างเป็นสำคัญ หากนายจ้างมี สาเหตุที่สมควรและเพียงพอที่จะเลิกจ้าง แม้สาเหตุของการเลิกจ้างนั้นจะมีสาเหตุของความผิดของ

ลูกจ้าง ก็ถือว่าการเลิกจ้างนั้นเป็นการเลิกจ้างที่เป็นธรรม ดังนั้น การที่จำเลยที่ 2 เลิกจ้างเนื่อง
จากโจทก์ลาป่วยและหยุดงานเป็นเวลานานเกินกว่า 6 เดือนเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่ามีเหตุที่สมควร
และเพียงพอที่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นนายจ้างจะเลิกจ้างโจทก์ได้ ถือไม่ได้ว่าการเลิกจ้างโจทก์เป็น
การเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม โจทก์จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าเสียหายจากการเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม
ตามฟ้อง

พิพากษายกฟ้อง

ผนวก ค.

**LAW FOR DEALING WITH CONFLICT OF POLLUTION
(SELECTED PROVISIONS)**

พร้อมคำแปล

Article 1 (Purpose)

The purpose of this law is to provide prompt and appropriate solutions to disputes over pollution by establishing a system of mediation, conciliation, arbitration and quasi-judicial arbitration.

Article 2 (Definition)

The term “pollution” (kogai) in this law will be the same as stipulated in Article 2.1 of the Basic Law for Environmental Pollution Control.

Article 3 (Central Committee)

Pollution Disputes Coordination Committee (hereinafter called the Central Committee) shall undertake mediation, conciliation, arbitration and quasi-judicial arbitration with regard to disputes concerning pollution in accordance with the provisions of the law and shall provide guidance to local governments in settling grievances over pollution.

Article 13 (Local Review Board)

A local government may establish a Local Pollution Review Board (hereinafter a Review Board) by ordinance.

Article 14 (Function of Local Board)

The Review Board shall deal with the following matters :

(1) it shall undertake mediation, conciliation, and arbitration with regard to disputes concerning pollution in accordance with the provisions of the law,

(2) in addition to the matters provided in the preceding paragraph, it shall undertake such matters as delegated to it by the provisions of the law.

Article 15 (Organization of Local Board)

(1) The Review Board shall consist of 9 to 15 committee members.

(2) The Review Board shall have a chairperson who is elected from among the committee members.

(3) The chairperson shall manage the affairs of the Board and represent the Board.

(4)....

Article 17 (Duties of Local Board Members)

(1) Board members may not disclose secrets they learn in the course of their work. This applies after they leave such work.

(2) Board members shall not take executive positions in political parties and other political organizations nor shall they actively engage in political activity.

Article 17.2 (Review Board)

(1) The chairperson shall convene the review board.

(2) If there is a majority of the members as well as the chairperson not present, the board meeting cannot be opened and resolutions cannot be made.

(3) The business of the review board shall be decided by a majority of those in attendance. When there are the same number of pros and cons, the decision of the chairperson shall be followed.

(4) In the application of Article 2, if an accident should befall the chairperson, a board member prescribed in Article 15-4 shall be deemed to be the chairperson.

Article 20 (Establishment of a Joint Review Board)

The prefectures shall cooperate with other prefectures and shall be able to establish a joint Prefectural Pollution Review Board (hereinafter called the Joint Review Board).

Article 23.2 (Agent)

(1) A party may appoint an agent who has been approved by a lawyer, a conciliation committee, an arbitration committee, or a quasi-arbitral determination committee.

(2) An approval as prescribed in the preceding paragraph may be revoked at any time.

(3) Competence of an agent shall be certified by a written document.

(4) An agent shall be entrusted with the following (when acting with regard to any one of them).

a. Withdrawal of application.

b. Acceptance of conciliation proposal.

c. Appointment of an agent.

d. Election of a representative according to Article 47.7, Paragraph 1.

Article 23.4 (Intervention)

(1) When a procedure of arbitration or quasi-arbitral determination concerning disputes over pollution related injuries is pending, a person alleging injury from the same cause may intervene in the procedure as a party (under the condition of obtaining permission of the arbitration committee or of the quasi-arbitral determination committee).

(2) When an arbitration committee or quasi-arbitral determination committee gives its permission as prescribed in the preceding paragraph, the committee shall hear opinions of the parties in advance.

Article 24 (Jurisdiction)

(a) The Central Committee shall have jurisdiction over mediation, conciliation and arbitration in the following disputes (a dispute concerning pollution in which serious injuries to human health and the living environment (as defined in Article 2-2 of the Basic Law for Environmental Pollution Control) exist and where such injuries extend to a considerable number of people or where there is a risk of such extension, and which are specified by a cabinet order.

(b) In addition to those mentioned in the preceding paragraph, disputes concerning pollution which affect more than one prefecture and which require a broader response, and which shall be specified by a cabinet order.

(c) In addition to those disputes mentioned in the two preceding paragraphs, disputes concerning pollution in which polluting enterprises or human activities and resulting injuries are in a different prefecture, or either or both of the above are located in more than one prefecture.

(2) The Local Review Board shall have jurisdiction over mediation, conciliation, and arbitration with regard to all other disputes of pollution except for those mentioned in paragraphs (a) through (c) above.

(3) The parties may choose by agreement either the Central Committee or the Local Board for arbitration notwithstanding paragraphs (1) and (2) above.

Article 26 (Application)

(1) One or both parties to dispute over compensation or other civil disputes relating to pollution-related injuries may apply in writing to the Central Committee or a Local Review Board for conciliation, mediation, and arbitration. Application to the Review Board shall be made through the governor.

(2) A party who applies for arbitration must have the consent of the other party to submit the dispute to arbitration.

Article 27.2 (Commencement of Mediation by the Committee or Board)

(1) The Central Committee or a Local Review Board may commence mediation upon making an investigation and hearing the opinion of the parties, by making its own resolution where there is a civil dispute over serious and extensive pollution-related injuries, where negotiations between the parties have not proceeded amicably, where the dispute may result in serious social consequences such as economic difficulty for a large number of victims if left unattended.

(2) The above proceeding shall commence upon the request of the governor concerned.

Article 27.3 (Removal from Mediation to Conciliation)

The Central Committee or Local Review Board may proceed to conciliation on the recommendation of the mediation committee members after hearing the opinions of the parties and making a determination that it is too difficult to solve this problem by mediation and that conciliation seems more appropriate.

Article 28 (Appointment of the Mediation Members)

Mediation by the Central Committee or Local Review Board shall be conducted by one or more mediators, not to exceed three.

Article 31 (Appointment of the Conciliation Committee)

Conciliation by the Central Committee or Local Review Board shall be conducted by establishing a three member committee.

Article 32 (Requirement of Appearance)

When considered necessary for conciliation, the conciliation committee may request the appearance of parties involved and can ask them their opinions.

Article 33 (Request for Documents and other Measures)

(1) The conciliation committee shall request the parties, where necessary, to produce documents or materials related to the case when the committee conciliates a dispute as provided in Article 24 (1) (a).

(3) The conciliation committee may request specialist members to assist the committee with on-site inspections provided in the preceding paragraph. (A similar power is granted to the arbitration committee by Article 40).

Article 34 (Conciliation Proposal)

(1) The Conciliation committee shall make a conciliation proposal taking all circumstances into consideration and advise the parties to accept it within 30 days, when the committee finds that it is difficult for the parties to reach an agreement, and when the committee deems it appropriate to do so

(2) The committee shall formulate a conciliation proposal provided for in the preceding paragraph by the majority opinion of its members.

(3) The parties shall be deemed to reach the same agreement as the proposal made by the committee in accordance with paragraph 1 unless the parties report to the committee within the prescribed period that the proposal is not acceptable.

Article 34.2 (Announcement of Proposal)

The conciliation committee may make the proposal, made in accordance with the preceding Article, paragraph 1, public with the basis for its reasoning, when the Committee deems it appropriate to do so despite Article 37. (The conciliation proceeding is not open to the public—Article 37.)

Article 42.12 (Responsibility Arbitration)

(1) When a dispute arises over the compensation of pollution-related injuries, a party who claims compensation may apply to the Central Committee in writing in accordance with the regulation of the Central Committee for quasi-judicial arbitration on the issue of responsibility for compensation (hereafter responsibility arbitration).

(2) The Central Committee may reject the application when the committee deems it inappropriate to undertake responsibility arbitration by taking into consideration such factors as the limit, degree, and extent of injuries, the existing situation of disputes, and all other circumstances.

Article 42.15 (Open Hearing)

The quasi-judicial arbitration proceeding shall be open to the public provided that when the committee finds it necessary to do otherwise for reasons of protecting the privacy of an individual or business, proprietary fairness or other matters in the public interest, it can do so.

Article 42.16 (Examination of Evidence)

The quasi-judicial arbitration committee may, upon application of the parties or on its own initiative, undertake the following investigations :

- (1) The committee may :
 - (a) order the parties and witnesses to appear before the committee to testify,
 - (b) order an expert to appear to give an opinion;
 - (c) order a person who holds documents or materials related to the case to submit them to the committee which may retain them,
 - (d) enter the places related to the case to inspect documents and materials.

(2) The parties may attend an evidentiary investigation held on an occasion other than on the day of a hearing.

(3) The committee shall hear the opinions of the parties about the result of such evidentiary investigations when the committee initiates such investigation.

Article 42.17 (Preservation of Evidence)

The Central Committee may take measures prior to the filing of an application for responsibility arbitration, to preserve evidence upon the request of a party who will be applying for responsibility arbitration when the committee finds it difficult to secure such evidence at a later time.

Article 42.18 (Investigation of Facts)

(1) The quasi-judicial arbitration committee may investigate, or have officials of the Central Committee's secretariat investigate, the facts when the committee deems it appropriate to do so.

(2) Committee or secretariat officials under the Committee's direction may enter a party's factory, place of business and other premises to inspect documents or materials related to a case when the Committee deems it necessary to do so in making a factual investigation in accordance with the preceding paragraph.

(3) The Committee shall listen to the opinion of the parties on the results of a factual investigation when it considers such results as material to responsibility arbitration.

Article 42.20 (Effect of Responsibility Arbitration)

Where there has been a determination by arbitration of responsibility, if the parties refrain from bringing a suit for damages or withdraw a suit within 30 days after the original text for responsibility arbitration is delivered, both parties shall be deemed to have accepted responsibility arbitration.

Article 42.21 (Exception to Administrative Procedure Act)

The parties shall not bring a suit under the Administrative Procedure Law contesting either the result of responsibility arbitration or the Committee's procedural disposition (of the case).

Article 42.24 (Official Conciliation)

(1) In addition to placing cases under conciliation, the quasi-arbitral determination committee may, when suitable, obtain the agreement of the parties involved and resolve the dispute through a review board which has jurisdiction over the dispute. Furthermore, regardless of the regulations outlined in Article 24 Paragraphs one and two and Article 31 Paragraph one, the committee may settle the dispute on its own.

(2) In the event that, by virtue of the regulations set forth in the preceding Paragraph, a case is put under conciliation, when a mutual agreement is reached among the parties involved, the application for a quasi-arbitral determination of responsibility shall be considered dismissed.

Article 42.26 (Relation to Civil Litigation)

(1) A court may suspend its hearing of a case in which a party has made an application for responsibility arbitration until an arbitration decision is made.

(2) When a court proceeding is not suspended as provided in paragraph (1), the arbitration committee may suspend its own proceeding of responsibility arbitration.

Article 42.27 (Cause Arbitration)

(1) In a dispute over compensation or in other civil disputes over pollution related injury where the cause of injury is in issue, a party may apply to the Central Committee in writing for arbitration on the cause of injury (hereinafter "cause arbitration") in accordance with the Central Committee regulations.

Article 42.29 (Authorized Cause Arbitration)

The quasi-judicial arbitration committee during responsibility arbitration may, under its authority when appropriate, also undertake cause arbitration.

Article 42.32 (Referral of Cause Arbitration by Court)

(1) In Civil litigation involving pollution related injuries, when necessary, a court may ask the Central Committee upon hearing its opinion to undertake cause arbitration.

(2) A court, when necessary, may have a person named by the Central Committee explain cause arbitration where the court requests the Central Committee to undertake cause arbitration in accordance with paragraph (1).

Article 49 (Disposition of Complaints)

(1) Local government in cooperation with responsible administrative agencies shall endeavor to seek appropriate settlement of pollution-related complaints.

(2) Prefectures, and cities which are designated by cabinet order shall appoint pollution complaint counselors.

(3) Cities other than those provided for in paragraph (2) and towns may also appoint pollution complaint counselors.

(4) The Pollution complaint counselor shall deal with the following matters concerning pollution-related complaints :

(a) provide counseling to residents,

(b) investigate, provide guidance and advice necessary to settle complaints, and

(c) in addition to the matters provided in paragraphs (a) and (b), shall give notice to responsible administrative agencies and undertake other matters necessary to the settlement of complaints.

กฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งจากมลพิษ (เฉพาะบางมาตรา)

มาตรา 1 (วัตถุประสงค์)

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการระงับข้อพิพาท โดยวิธีการไกล่เกลี่ย การประนอมข้อพิพาท การอนุญาโตตุลาการ และกึ่งอนุญาโตตุลาการ

มาตรา 2 (คำนิยาม)

ความหมายของคำว่า “มลพิษ” (Kogai) ในกฎหมายฉบับนี้ให้ถือว่าเป็นอย่างเดียวกับคำว่า “มลพิษ” ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 2.1 ของกฎหมายพื้นฐานสำหรับการควบคุมมลพิษสิ่งแวดล้อม (the Basic Law for Environmental Pollution Control)

มาตรา 3 (คณะกรรมการกลาง)

คณะกรรมการประสานการระงับข้อพิพาทมลพิษ (Pollution Dispute Coordination Committee) (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่าคณะกรรมการกลาง หรือ the Central Committee) มีหน้าที่ในการไกล่เกลี่ย การประนอมข้อพิพาท การอนุญาโตตุลาการ และกึ่งอนุญาโตตุลาการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทจากมลพิษ ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย และมีหน้าที่หาแนวทางสำหรับรัฐบาลส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษ

มาตรา 13 (คณะกรรมการทบทวนส่วนท้องถิ่น หรือ Local Review Board)

รัฐบาลส่วนท้องถิ่นอาจตั้งคณะกรรมการทบทวนมลพิษส่วนท้องถิ่น (a Local Pollution Review Board) ขึ้นได้ โดยข้อบัญญัติท้องถิ่น

มาตรา 14 (หน้าที่ของคณะกรรมการส่วนท้องถิ่น)

คณะกรรมการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(1) มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย การประนอมข้อพิพาท และอนุญาโตตุลาการ ในข้อพิพาทที่มีความเกี่ยวข้องกับมลพิษภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย

(2) ตามบทบัญญัติที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น คณะกรรมการอาจทำหน้าที่เป็นตัวแทนให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายอื่น

มาตรา 15 (องค์กรของคณะกรรมการส่วนท้องถิ่น)

- (1) คณะกรรมการส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยกรรมการทั้งสิ้น 9 - 15 คน
- (2) องค์กรของคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นจะมีประธานหนึ่งคนที่ได้รับเลือกตั้งมาจากบรรดากรรมการอื่น
- (3) ประธานคณะกรรมการมีหน้าที่จัดการกิจธุระต่าง ๆ ให้แก่กรรมการและในนามของคณะกรรมการ
- (4)

มาตรา 17 (หน้าที่ของสมาชิกคณะกรรมการส่วนท้องถิ่น)

- (1) สมาชิกคณะกรรมการต้องไม่เปิดเผยความลับที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่ทำหน้าที่เช่นนั้น และภายหลังจากที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ด้วย
- (2) สมาชิกคณะกรรมการจะต้องไม่มีตำแหน่งที่สำคัญในพรรคการเมืองและองค์การการเมืองอื่น และต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเมืองใด ๆ

มาตรา 17.2 (คณะกรรมการส่วนท้องถิ่น)

- (1) ประธานคณะกรรมการจะต้องจัดประชุมคณะกรรมการส่วนท้องถิ่น
- (2) ในกรณีสมาชิกส่วนใหญ่ และประธานไม่อยู่ในที่ประชุม การประชุมไม่สามารถจัดให้มีขึ้นได้ รวมทั้งการระงับข้อพิพาทก็มีอาจกระทำได้เช่นกัน
- (3) การวินิจฉัยกิจการใด ๆ ของคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก หากคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาดความเห็น
- (4) ในการบังคับใช้มาตรา 2 ถ้ามีเหตุใด ๆ ทำให้ไม่มีประธานในที่ประชุมให้บุคคลที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 15.4 ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา 20 (การจัดตั้งคณะกรรมการร่วม)

หน่วยงานในส่วนท้องถิ่นสามารถร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นอื่นเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการทบทวนมลพิษส่วนท้องถิ่นร่วม (the Joint Prefectural Pollution Review Board) (ต่อไปในภายหลังจะเรียกว่า "คณะกรรมการร่วม" หรือ the Joint Review Board)

มาตรา 23.2 (ตัวแทน)

(1) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจแต่งตั้งตัวแทนซึ่งได้รับการรับรองจาก นายความ คณะกรรมการประนอมข้อพิพาท คณะกรรมการอนุญาตโตตุลาการ หรือ คณะกรรมการกึ่งอนุญาตโตตุลาการได้

(2) ตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดจนได้ทุกระยะ

(3) ความสามารถของตัวแทนอาจกำหนดขึ้นได้ด้วยเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร

(4) ตัวแทนอาจมีความรับผิดชอบในกรณีดังต่อไปนี้ (เมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะที่เป็นตัวแทน)

ก. ถอนคำร้อง

ข. ยอมรับคำโครงของการประนอมข้อพิพาท

ค. แต่งตั้งตัวแทนช่วง

ง. เลือกตัวแทนตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 47.7 วรรค 1

มาตรา 23.4 (การแทรกแซง)

(1) เมื่อกระบวนการอนุญาตโตตุลาการ หรือกึ่งอนุญาตโตตุลาการที่เกี่ยวข้องกับ ข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับความเจ็บป่วยได้เริ่มขึ้น บุคคลที่ได้รับการสูญเสีย จากสาเหตุนั้นอาจเข้าร้องสอดเพื่อเป็นฝ่ายหนึ่งในคดีได้ภายใต้เงื่อนไขของการได้รับอนุญาต จากคณะกรรมการอนุญาตโตตุลาการ หรือของคณะกรรมการกึ่งอนุญาตโตตุลาการ

(2) เมื่อคณะกรรมการอนุญาตโตตุลาการหรือคณะกรรมการกึ่งอนุญาตโตตุลาการได้อนุญาตให้มีการเข้ามาเป็นฝ่ายในคดีได้ คณะกรรมการมีสิทธิที่จะฟังความเห็นของ คู่กรณีเป็นการล่วงหน้า

มาตรา 24 (เขตอำนาจ)

(1) คณะกรรมการกลางมีอำนาจดำเนินการไกล่เกลี่ย การประนีประนอมข้อพิพาท และการอนุญาโตตุลาการ ในข้อพิพาทดังต่อไปนี้

(ก) ข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับมลพิษซึ่งก่อให้เกิดความเจ็บป่วยอย่างรุนแรงต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 2.2 ของ Basic Law for Environmental Pollution Control) และความเสียหายดังกล่าวได้ขยายออกไปสู่ประชากรอื่น หรือความเสียหายนั้นเป็นอาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใหญ่หลวงกรณีอื่นได้ หรือตามที่ได้กำหนดขึ้นตามคำสั่งของคณะรัฐมนตรี

(ข) นอกจากที่ได้กำหนดไว้ในอนุมาตราก่อน ข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับมลพิษซึ่งมีผลมากกว่าหนึ่งท้องถิ่น และต้องการให้มีผู้รับผิดชอบมากกว่าหนึ่งฝ่าย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามคำสั่งของคณะรัฐมนตรี

(ค) นอกจากที่ได้กำหนดไว้ในอนุมาตราก่อน ข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับมลพิษซึ่งเกิดจากสถานประกอบการหรือกิจกรรมของมนุษย์ และมีผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ในเขตท้องที่หลายแห่ง หรือกรณีดังที่กล่าวมาข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่มากกว่าหนึ่งท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจเหนือกระบวนการไกล่เกลี่ย การประนีประนอมข้อพิพาท และอนุญาโตตุลาการที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับข้อพิพาทมลพิษในกรณีข้างต้น เว้นแต่ตามที่ได้กล่าวไว้ในวรรคก่อนตาม (ก) ถึง (ค) ข้างต้น

(3) คู่กรณีอาจเลือกโดยทำเป็นข้อตกลงว่าจะให้คดีอยู่ภายใต้การวินิจฉัยของคณะกรรมการกลาง หรือกรรมการส่วนท้องถิ่น โดยเป็นรูปแบบของอนุญาโตตุลาการ โดยไม่ต้องคำนึงถึงวรรค (1) และวรรค (2) ข้างต้น

มาตรา 26 (การเริ่มต้นคดี)

(1) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายในข้อพิพาทที่เรียกร้องให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทน หรือในข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเสียหายที่ได้จากมลพิษ อาจเริ่มต้นคดีโดยการเขียนฟ้องต่อคณะกรรมการกลาง หรือคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นสำหรับการประนีประนอมข้อพิพาท การไกล่เกลี่ย และอนุญาโตตุลาการ การเริ่มต้นคดีต่อคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นจะทำได้โดยฝ่ายเจ้าพนักงาน

(2) คู่กรณีฝ่ายที่ได้เริ่มคดีในกรณีอนุญาโตตุลาการ ต้องได้รับความยินยอมจากคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้

**มาตรา 27.2 (การเริ่มต้นของการไกล่เกลี่ยโดยคณะกรรมการกลางหรือ
คณะกรรมการส่วนท้องถิ่น)**

(1) คณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นอาจจะเริ่มต้นการไกล่เกลี่ยได้เมื่อได้ทำการสอบสวนและรับฟังความเห็นจากคู่กรณีทั้งสองฝ่าย แต่อาจทำคำวินิจฉัยตามแนวความเห็นของตนได้ เมื่อเห็นว่าข้อโต้แย้งในทางแพ่งเป็นเรื่องที่รุนแรงมาก หรือการเจรจาระหว่างคู่กรณีไม่สามารถบรรลุผลได้ หรือข้อพิพาทอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างร้ายแรง เช่น ทางเศรษฐกิจ หรือส่งผลต่อผู้ได้รับความเสียหายอีกหลายคนที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นฝ่ายในคดี

(2) กระบวนการตาม (1) อาจเริ่มต้นขึ้นได้ตามคำร้องขอของรัฐบาล

มาตรา 27.3 (การเปลี่ยนแปลงจากการไกล่เกลี่ยเป็นการประนอมข้อพิพาท)

คณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินการในลักษณะการประนอมข้อพิพาทได้ตามคำแนะนำของคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ภายหลังจากที่ฟังความเห็นของคู่กรณี และมีคำวินิจฉัยว่า กรณีเป็นเรื่องที่ยากเกินไปกว่าจะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย และการประนอมข้อพิพาทดูเหมือนว่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมมากกว่า

มาตรา 28 (การแต่งตั้งคณะกรรมการไกล่เกลี่ย)

คณะกรรมการไกล่เกลี่ยที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการกลาง หรือคณะกรรมการส่วนท้องถิ่น ให้มีผู้ไกล่เกลี่ยอย่างน้อย 1 คน แต่ไม่เกิน 3 คน

มาตรา 31 (การแต่งตั้งคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท)

คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยคณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการส่วนท้องถิ่น ให้มีสมาชิกไม่เกิน 3 คน

มาตรา 32 (ความต้องการในการปรากฏตัว)

เมื่อมีความจำเป็นในกรณีการประนอมข้อพิพาท คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทมีอำนาจเรียกให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องมายังตน และสอบถามความเห็นได้

มาตรา 33 (การเรียกพยานเอกสารและมาตรการอื่น)

(1) ในกรณีที่จำเป็น คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทอาจร้องขอให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายจัดทำเอกสารหรือวัตถุใดที่มีความเกี่ยวข้องกับคดีได้ เมื่อคณะกรรมการได้ทำการประนอมข้อพิพาทตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 24 (1)(ก)

(2) ในกรณีที่จำเป็น คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทอาจดำเนินการใด ๆ เพื่อจะรวบรวมข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาเหตุแห่งข้อพิพาท โดยเข้าไปในโรงงาน สถานประกอบการ หรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ รวมถึงการตรวจเอกสารหรือวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องกับคดี เมื่อคณะกรรมการได้ทำการประนอมข้อพิพาทตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 24 (1) (ก)

(3) คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทอาจร้องขอให้มีผู้เชี่ยวชาญพิเศษเพื่อที่จะช่วยเหลือคณะกรรมการในการตรวจสอบตามที่ได้บัญญัติไว้ในวรรคต้น (เป็นอำนาจเดียวกับที่ได้ให้กับคณะอนุญาโตตุลาการ ตามมาตรา 40)

มาตรา 34 (โครงสร้างการประนอมข้อพิพาท)

(1) คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทอาจจัดทำเค้าโครงของการประนอมข้อพิพาทที่มีสาระสำคัญอันควรแก่การพิจารณาได้ และแนะนำคู่กรณีให้ยอมรับภายในกำหนด 30 วัน เมื่อคณะกรรมการได้พบว่าเป็นการยากสำหรับคู่กรณีที่จะบรรลุข้อตกลงได้ และเมื่อคณะกรรมการเห็นควรว่าจะทำเช่นนั้น

(2) คณะกรรมการอาจกำหนดเค้าโครงการประนอมข้อพิพาทตามที่ได้กำหนดไว้ในวรรคต้น โดยความเห็นของคณะกรรมการส่วนใหญ่

(3) คู่กรณีอาจจะบรรลุข้อตกลงดังกล่าวได้เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในเค้าโครงที่ได้จัดทำโดยคณะกรรมการตามที่ได้ระบุไว้ในวรรค 1 ถ้าคู่กรณีไม่ได้รายงานต่อคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่ได้ระบุไว้ว่าไม่ยอมรับเค้าโครงดังกล่าว

มาตรา 34.2 (การประกาศเค้าโครง)

คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทอาจจัดทำเค้าโครงตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ก่อน วรรคแรก และเปิดเผยสู่สาธารณชนได้ด้วยเหตุผลของคณะกรรมการเอง เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการเหมาะสมที่จะทำเช่นนั้น ตามมาตรา 37 (กระบวนการไกล่เกลี่ยให้เป็นไปโดยไม่ต้องเปิดเผยสู่สาธารณะ -มาตรา 37)

มาตรา 42.12 (ความรับผิดชอบของอนุญาโตตุลาการ)

(1) เมื่อข้อพิพาทเกิดขึ้นในปีฎหาเรื่องค่าสินไหมทดแทนสำหรับมลพิษที่เกี่ยวข้องด้วยความเสียหายทางร่างกาย คู่กรณีที่เกี่ยวข้องค่าสินไหมทดแทนอาจร้องต่อคณะกรรมการกลางโดยการทำเป็นลายลักษณ์อักษรภายใต้ระเบียบของคณะกรรมการกลางสำหรับระบบกึ่งอนุญาโตตุลาการว่าด้วย ประเด็นความรับผิดชอบสำหรับค่าสินไหมทดแทน (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่าความรับผิดชอบของอนุญาโตตุลาการ)

(2) คณะกรรมการกลางอาจจะปฏิเสธคำร้องดังกล่าวเมื่อคณะกรรมการเห็นว่าไม่เป็นการเหมาะสมที่จะดำเนินการในส่วนนี้โดย พิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ข้อจำกัด ความรุนแรง และลักษณะของความเสียหาย ตลอดจนสภาพของข้อโต้แย้ง และองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญอื่น ๆ

มาตรา 42.15 (การเปิดการรับฟัง)

กระบวนการกึ่งอนุญาโตตุลาการอาจจะเปิดให้เป็นสาธารณะได้ ถ้าเมื่อคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการจำเป็นที่จะทำเช่นนั้น เว้นแต่จะเห็นว่าเป็นเรื่องการป้องกันสิทธิส่วนบุคคลหรือสถานประกอบการ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือป้องกันความเป็นธรรมในการดำเนินคดี หรือป้องกันผลประโยชน์สาธารณะอื่นอีก

มาตรา 42.16 (การตรวจสอบพยานหลักฐาน)

คณะกรรมการกึ่งอนุญาโตตุลาการอาจดำเนินการในการสอบสวนต่อไปนี้ได้ เมื่อคู่กรณีร้องขอ หรือเมื่อเห็นตามสมควร :-

- (1) คณะกรรมการอาจจะ
 - (ก) สั่งให้คู่กรณีและพยานบุคคลปรากฏตัวก่อนที่จะได้เบิกความต่อคณะกรรมการกึ่งอนุญาโตตุลาการ
 - (ข) สั่งให้พยานผู้เชี่ยวชาญปรากฏตัวเพื่อที่จะให้ความเห็น
 - (ค) สั่งให้บุคคลใด ที่ครอบครองเอกสารหรือวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องกับคดีให้ส่งเอกสารหรือวัตถุเหล่านั้นให้แก่คณะกรรมการ
 - (ง) เข้าไปในสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับคดี เพื่อที่จะตรวจสอบเอกสารและวัตถุ

(2) คู่กรณีอาจเข้าร่วมสอบสวนพยานหลักฐานที่จัดในบางโอกาส นอกเหนือจากเวลาที่ได้รับฟังตามปกติ

(3) คณะกรรมการอาจจะรับฟังความเห็นของคู่กรณีเกี่ยวกับผลที่ได้จากการสอบสวนพยานหลักฐาน เมื่อคณะกรรมการได้เริ่มต้นทำการสอบสวน

มาตรา 42.17 (การสงวนไว้ซึ่งพยานหลักฐาน)

คณะกรรมการกลางอาจใช้มาตรการก่อนที่จะดำเนินคดีสำหรับความรับผิดชอบของอนุญาโตตุลาการ เพื่อเก็บรักษาพยานหลักฐานตามที่คู่กรณีได้เรียกร้อง เมื่อคณะกรรมการได้พบว่าจะเป็นการลำบากที่จะสืบได้ในภายหลัง

มาตรา 42.18 (การสอบสวนพยานหลักฐาน)

(1) คณะกรรมการกึ่งอนุญาโตตุลาการอาจสอบสวน หรืออาจให้เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการกลางทำการสอบสวน, ข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นการเหมาะสม

(2) คณะกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการอาจเข้าไปในโรงงานของคู่กรณี สถานประกอบการ และสิ่งปลูกสร้างอื่นเพื่อที่จะตรวจสอบเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับคดี เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการจำเป็นที่จะทำเช่นนั้นตามที่ได้ระบุไว้ในวรรคก่อน

(3) คณะกรรมการอาจจะรับฟังความคิดเห็นของคู่กรณีในเรื่องผลของข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน เมื่อพิจารณาถึงผลดังกล่าวเป็นวัตถุที่สำคัญในการกำหนดความรับผิดชอบของอนุญาโตตุลาการ

(4) คณะกรรมการอาจจะร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อที่จะสอบแหล่งที่ตั้งตามที่ได้ระบุไว้ในวรรค 2 เพื่อเป็นการช่วยเหลือคณะกรรมการ

มาตรา 42.20 (ผลของคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ)

เมื่อได้มีการกำหนดความรับผิดชอบโดยอนุญาโตตุลาการแล้ว ถ้าคู่กรณีได้สละสิทธิจากการนำคดีขึ้นสู่ศาลสำหรับความเสียหายหรือถอนฟ้องไปในกำหนด 30 วันนับจากวันแรกที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ ให้ถือว่าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายยอมรับในคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการนั้น

มาตรา 42.21 (ข้อยกเว้นสำหรับรัฐบัญญัติวิธีพิจารณาทางปกครอง - Administrative Procedure Act)

คู่กรณีจะต้องไม่ฟ้องคดีภายใต้กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาทางปกครองอันเป็นการคัดค้านไม่ว่าจะเป็น ผลของการวินิจฉัยคดีของอนุญาโตตุลาการ หรือการจัดการดำเนินกระบวนการวิธีของคณะกรรมการ

มาตรา 42.24 (การประนอมข้อพิพาทที่เป็นทางการ)

(1) ตามที่ได้ดำเนินคดีภายใต้การประนอมข้อพิพาท เมื่อเป็นที่เหมาะสม คณะกรรมการกึ่งอนุญาโตตุลาการอาจยอมรับข้อตกลงของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องและยุติข้อพิพาทที่ผ่านทางคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตอำนาจเหนือข้อพิพาทนั้น ยิ่งกว่านั้น ระเบียบข้อบังคับตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 24 วรรคแรกและวรรคสอง รวมถึงมาตรา 31 วรรคแรก คณะกรรมการอาจแก้ไขข้อพิพาทได้ด้วยตัวเอง

(2) ในกรณีที่ได้มีการดำเนินคดีภายใต้กระบวนการประนอมข้อพิพาทตามที่ได้กำหนดไว้ในวรรคต้น เมื่อข้อตกลงดังกล่าวได้บรรลุตามที่คู่กรณีได้ตั้งใจไว้ ให้ถือว่าการดำเนินคดีในส่วนของกึ่งอนุญาโตตุลาการเป็นอันยกเลิกไป

มาตรา 42.26 (ความเกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีแพ่ง)

(1) ศาลอาจจะเรียกร้องให้หยุดการรับฟังคดีได้ เมื่อปรากฏว่าคู่กรณีได้นำคดีขึ้นสู่ระบบอนุญาโตตุลาการ จนกว่าคดีนั้นจะได้รับชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการ

(2) เมื่อกระบวนการในศาลไม่ได้รับการยุติตามที่กำหนดไว้ในวรรคแรก คณะกรรมการอนุญาโตตุลาการ อาจระงับการดำเนินคดีในส่วนของตนได้

มาตรา 42.27 (Cause Arbitration)

(1) ในกรณีที่มีข้อพิพาทเรื่องค่าสินไหมทดแทน หรือในเรื่องข้อพิพาทในทางแพ่งที่มีความเกี่ยวข้องกันกับมลพิษอื่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายซึ่งสาเหตุของความเสียหายนั้นเป็นประเด็นสำคัญในคดี คู่กรณีอาจร้องขอต่อคณะกรรมการกลางโดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ตั้งอนุญาโตตุลาการเพื่อวินิจฉัยสาเหตุของความเสียหายดังกล่าวได้

(ต่อไปในภายหลังจะเรียกว่า cause arbitration) ทั้งนี้ จะอยู่ภายใต้ระเบียบของคณะกรรมการกลาง

มาตรา 42.29 (อำนาจของ cause arbitration)

คณะกรรมการกึ่งอนุญาโตตุลาการในระหว่างที่จะได้ทำคำชี้ขาดอาจดำเนินการในฐานะที่เป็น cause arbitration ในกรณีที่เหมาะสม

มาตรา 42.32 (การอ้างอิง cause arbitration โดยศาล)

(1) ในการฟ้องคดีแพ่งเรื่องมลพิษที่เป็นความเสียหายต่อร่างกาย ในกรณีจำเป็น ศาลอาจสอบถามคณะกรรมการกลางที่ถึงความเห็นที่ได้รับฟังมาในฐานะที่เป็น cause arbitration

(2) ในกรณีจำเป็น ศาลอาจเชิญบุคคลที่ได้รับการระบุไว้โดยคณะกรรมการกลางเพื่อที่จะอธิบาย cause arbitration ตามที่ศาลได้ร้องขอต่อคณะกรรมการที่ได้ดำเนินการเป็น cause arbitration ตามที่ได้กำหนดไว้ในวรรคก่อน

มาตรา 49 (การจัดการต่อคำร้องทุกข์)

(1) รัฐบาลส่วนท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องอาจพยายามที่จะค้นหาวิธีการระงับข้อพิพาทที่เหมาะสมในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมลพิษ

(2) ท้องที่ และจังหวัดที่ได้รับการกำหนดขึ้นโดยคำสั่งคณะรัฐมนตรี อาจแต่งตั้งที่ปรึกษาพิจารณาคำร้องทุกข์ในส่วนมลพิษ

(3) จังหวัดอื่นนอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ใน (2) และเมืองอาจจะแต่งตั้งที่ปรึกษาพิจารณาคำร้องทุกข์ในส่วนมลพิษได้เช่นเดียวกัน

(4) คณะที่ปรึกษาพิจารณาคำร้องทุกข์ในส่วนมลพิษอาจปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้ที่มีความเกี่ยวข้องกับคำร้องทุกข์เรื่องมลพิษ

(ก) จัดให้คำปรึกษาให้แก่ราษฎร

(ข) สอบสวน จัดหาแนวทางและคำแนะนำที่จำเป็นในการตั้งเรื่องราว

ร้องทุกข์

(ค) ตามที่ได้กำหนดไว้ใน (ก) และ (ข) มีอำนาจให้คำเตือนแก่หน่วยงานฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบและดำเนินมาตรการอื่นตามที่จำเป็นในการแก้ไขข้อพิพาทตามที่ได้ร้องเรียน

ประวัติผู้เขียน

นางสาวลัดดา เกียรติทองขจร สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต
จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ.2529 เนติบัณฑิตไทย
จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เมื่อปี พ.ศ.2531 และเข้าศึกษาต่อ
ในระดับนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2537.

